

Innovatie

Van der Wiel *et al.* onderzoeken voor het **Centraal Planbureau** wat de verklarende factoren zijn voor een hoge economische inhaal groei van bedrijven. Zij stellen dat uitgaven op het gebied van onderzoek en ontwikkeling en menselijk kapitaal niet alleen belangrijke determinanten zijn om als bedrijf zelf te innoveren, maar ook voor de mate waarin innovaties van andere bedrijven overgenomen kunnen worden. Van der Wiel *et al.* vinden dat voor de inhaal groei met name de innovativiteit van de nationaal meest innovatieve bedrijven in plaats van de internationaal meest innovatieve bedrijven van belang is.

Wiel, H. van der, H. Creusen, G. van Leeuwen en E. van der Pijll (2008) *Cross your border and look around*. CPB document 170.

Conjunctuur

Visser en Legierse van de **Rabobank** voorspellen dat Nederland over 2008 een sterke conjuncturele terugval zal kennen. Dat er toch een economische groei van 2,5 procent over dit jaar gemeten wordt, is volgens de auteurs met name te danken aan een overloop vanuit 2007. De afkoeling van de Nederlandse economie komt volgens Visser en Legierse met name door een economische teruggang in landen waar Nederland relatief veel mee handelt, zoals de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk. Door de lage werkloosheid en groei van de lonen zullen Nederlanders er volgens de auteurs in 2008 op vooruitgaan, maar in 2009 iets minder door de stijgende inflatie.

Visser, N. en T. Legierse (2008) *Koufront vanuit het westen*. Utrecht: Rabobank.

Dierenwelzijn

Ingenbleek *et al.* van het **Landbouw Economisch Instituut** berichten over de dierenwelzijnsmonitor. Zij stellen dat het meetbaar maken van het dierenwelzijn de agrarische sector transparanter maakt. Deze hogere transparantie stelt consumenten in staat om een beter geïnformeerde keuze voor een dierenproduct te maken. De auteurs noemen verschillende mogelijkheden voor het invoeren van een dierenwelzijnsmonitor, zoals een cijfer van een tot tien, of een lijst van verschillende indicatoren. Ingenbleek *et al.* stellen dat er nog niet veel gediscussieerd is over de vraag hoe deze ingevoerd dient te worden. Zij stellen dat de overheid een taak heeft om minimum-dierenwelzijnseisen te stellen en dat marktpartijen verder zelf de optimale mate van dierenwelzijn moeten bepalen.

Ingenbleek, P., V. Immink en M. Mooren (2008) *Institutionele inbedding van de dierenwelzijnsmonitor*. Den Haag: Landbouw Economisch Instituut.

Financiële stabiliteit

De Nederlandsche Bank bericht over de financiële stabiliteit in het kader van de kredietcrisis. DNB stelt dat er nog geen sprake is van normalisatie op de financiële markten, omdat de risicopremies op complexe financiële producten hoog liggen en diverse markten kampen met een tekort aan liquiditeit. De verliezen van banken op waardepapier dat gerelateerd is aan subprime-hypotheek lopen nog steeds op, maar groeien minder snel dan aan het eind van 2007. Banken en andere kredietverstrekkers scherpen hierdoor hun betalingsvoorwaarden aan en zorgen daarmee voor een conjuncturele vertraging, die het sterkst is in de Verenigde Staten.

De Nederlandsche Bank (2008) *Overzicht financiële stabiliteit in Nederland september 2008*. Amsterdam: DNB.

Wijkenbeleid

Rossi-Hansberg *et al.* onderzoeken voor het **National Bureau of Economic Research** de externaliteiten van huizenbezit. Zij stellen dat een waardestijging van een huis ervoor kan zorgen dat andere huizen die er in de buurt staan ook in waarde stijgen. Als test gebruiken zij een stadsrevitaliseringsprogramma in Richmond dat het bouwen of renoveren van een huis subsidieert. De auteurs constateren een effect van twee tot zes dollar aan landprijsstijging voor elke dollar die via het programma wordt geïnvesteerd. Elke driehonderd meter halveren de externaliteiten ongeveer. Hoewel de auteurs stellen dat zij de externaliteiten waarschijnlijk overschatten, omdat private investeringen deels verdrongen worden, stellen zij dat huizenexternaliteiten er voor pleiten dat de overheid ingrijpt in de wijk.

Rossi-Hansberg, E., P.-D. Sarte en R. Owens III (2008) *Housing externalities*. NBER working paper 14369.

Collusie

Voor het **Centre for Economic Policy Research** onderzoekt Gallice de effecten die de vorm van een vraagcurve kan hebben op kartelvorming. Hij stelt dat in de literatuur voldoende aandacht is voor de aanbodfactoren, maar dat vraagfactoren zoals elasticiteit en marktomvang onvoldoende belicht worden. Wanneer de prijzen een discreet verloop hebben, bijvoorbeeld doordat alleen prijzen in hele muntstukken mogelijk zijn, is de vorm van de vraagcurve volgens de auteur wel van invloed op de mogelijkheden tot kartelvorming. Zo vindt Gallice dat naarmate er minder mogelijkheden zijn voor kleinere prijsverschillen, de mogelijkheden tot collusie groter worden. Dit zou impliceren dat de euro heeft gezorgd voor meer collusie, omdat deze een groter kleinste prijsverschil heeft dan de afzonderlijke Europese munten. De auteur stelt dat deze effecten mogelijk het grootst zijn in Italië, waar de kleinste mogelijke prijsverschillen twintig keer zo groot geworden zijn.

Gallice, A. (2008) *The neglected effects of demand characteristics on the sustainability of collusion*. CEPR discussion paper 6975.

SINDS 1916

Starterskrediet

Burke *et al.* onderzoeken voor het **SCALES** de informele financiers die kapitaal verschaffen voor een startend bedrijf dat niet van hen is. Startkapitaal is meestal moeilijk om aan te komen via een bank, omdat de risico's te hoog zijn of het te lenen bedrag te klein is. De auteurs onderzoeken waardoor het aantal informele investeerders bepaald wordt. Op basis van 350.000 observaties in 45 landen, constateren zij dat informele financiers vaak ook zelf een bedrijf bezitten en over een relatief grote hoeveelheid kapitaal beschikken. Op macro-niveau vinden Burke *et al.* een complementair effect voor de hoeveelheid oprichtingskapitaal en de hoeveelheid kapitaal die door informele financiers geleverd wordt. De auteurs stellen hiermee dat in landen die al veel ondernemers kennen, er makkelijker kapitaal vrijgemaakt wordt voor andere nieuwe ondernemers.

Burke, A., C. Hartog, A. van Stel en K. Suddle (2008) *How does entrepreneurial activity affect the supply of business angels?* Zoetermeer: Scientific Analysis of Entrepreneurship and SMEs.

Beurswaarde

Heinigen en Molders van het **Centraal Bureau voor de Statistiek** constateren dat in de eerste negen maanden van 2008 ongeveer 178 miljard euro op de beurs van Amsterdam verloren is gegaan. Dit komt overeen met een derde van de totale waarde van de beurs aan het eind van 2007. Van de maanden in 2008 groeide de gehele beurs alleen in april, mei en augustus. Het grootste verlies vond plaats in januari, toen de beurs 74 miljard euro kwijt raakte, ongeveer zeventien procent van de totale beurswaarde. De bedrijven in de financiële sector verloren het meest en raakten bijna de helft van hun waarde kwijt. Heinigen en Molders plaatsen de kanttekening dat de totale waarde van de beurs ook gedaald is doordat een groot bedrijf als ABN-AMRO van de Amsterdamse beurs gehaald werd.

Heinigen, J. van en M. Molders (2008) *Bijna 178 miljard euro verdampt*. CBS webmagazine, <http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/macro-economie/publicaties/artikelen/archief/2008/2008-2579-wm.htm>.

Grondstofprijzen

Het **Internationaal Monetair Fonds** onderzoekt de prijzen van basisgoederen zoals olie en voedsel en stelt dat deze de afgelopen tijd sterk zijn gestegen door een verhoogde vraag, lage voorraden en negatieve aanbodschokken. Daarnaast hebben recente monetaire uitbreidingen volgens het IMF bijgedragen aan de prijsstijgingen van grondstoffen. Het fonds stelt ook dat de prijzen een onderling versterkend effect hebben: een hoge olieprijs verhoogt de voedselprijs weer. De aanbodschokken die de grote prijsstijgingen hebben veroorzaakt zijn volgens het IMF kleiner geworden, maar de prijzen kunnen hoog blijven omdat centrale banken volgens het IMF verkeerd hebben gereageerd, door geld bij te drukken en zo een opwaartse inflatiedruk te creëren.

Internationaal Monetair Fonds (2008) *Is inflation back?* In: *World economic outlook 2008*. Washington: IMF.

Goederenvervoer

Visser *et al.* van het **Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid** stellen dat uitbreidingen en verbeteringen van infrastructuur leiden tot indirecte effecten via het goederen vervoer. Omdat bedrijven sneller en goedkoper kunnen vervoeren, stijgt de winst van alle bedrijven. Visser *et al.* onderzoeken hoe deze effecten in een kosten-batenanalyse van infrastructuur kunnen worden opgenomen. Volgens de auteurs zijn de indirecte effecten relatief klein ten opzichte van de directe effecten. Dit komt doordat de transportsector veel concurrentie kent, zodat een eventuele kostenbesparing door goedkoper goederenvervoer niet veel zal bijdragen aan de maatschappelijke welvaart.

Visser, J., J. Kolkman en S. Rienstra (2008) *Goederenvervoer en de discussie over indirecte effecten*. Den Haag: Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid.

Exporten

Gibcus *et al.* van het **EIM** onderzoeken de exportprestaties van het Nederlandse MKB. Volgens hen is het aantal exporteurs in het afgelopen jaar gestegen van 64.500 in 2006 naar 72.870 in 2007, maar is het geëxporteerde volume gelijk gebleven. De grootste sector in het exporterende MKB was de groothandel, met 35 procent van de exporterende MKB-ers, gevolgd door de zakelijke dienstverlening en de industrie, met respectievelijk achttien en zeventien procent. De auteurs stellen dat exporten steeds belangrijker worden voor het Nederlandse MKB, omdat zij een groter aandeel van hun omzet in 2007 uit het buitenland haalden dan in 2006. Tot slot stellen de auteurs dat het grootbedrijf haar potentieel tot exporteren beter gebruikt dan het MKB.

Gibcus, P., D. Snel en W. Verhoeven (2008) *Exportindex MKB 2007*. Zoetermeer: EIM.

Verkiezingen

Voor **VNO-NCW** sprak Vijselaar met vier Nederlandse deskundigen over de partijprogramma's van de presidentskandidaten Obama en McCain en stelt daarbij de vraag welk voorgesteld beleid beter zou zijn voor de Nederlandse economie. De deskundigen stellen dat McCain beter zou zijn omdat hij zich heeft uitgesproken voor vrijhandel, maar stellen ook dat Obama zich heeft omringd met betere economische adviseurs. Vijselaar doet daarom geen uitspraak over welke president beter is voor de Nederlandse economie, hoewel volgens de deskundigen het uitbreken van de financiële crisis Obama aantrekkelijker maakt voor Nederland dan McCain.

Vijselaar, J. (2008) *De beste president voor Nederland: McCain of Obama?* *Forum*, 18(2008), 14-19.